

 Luister naar

Henk de Jong (1932-2023) verstond de vragen van zijn tijd en zocht naar nieuwe begaanbare wegen

OPINIE De Nederlands-gereformeerde theoloog Henk de Jong vroeg van zijn studenten dat de Bijbel echt openging 'in onze preken en dat Christus verkondigd wordt'. Bijzonder hoogleraar Jaap Dekker gedenkt zijn leermeester.

Jaap Dekker • bijzonder hoogleraar 'Bijbelonderzoek en christelijke identiteit' op de Henk de Jong-leerstoel

donderdag 23 maart 2023 om 10:23 aangepast 10:59

Henk de Jong, beeld uit 2019. Het was 'fascinerend om naar hem te luisteren, omdat het evangelie op een verfrissende manier naar je toe kwam'.

beeld Jaco Klamer

Het overlijden van de Nederlands-gereformeerde theoloog Henk de Jong (1932-2023) roept allerlei herinneringen op. Al weer vijfentwintig jaar geleden mocht ik hem opvolgen als studiebegeleider voor de Nederlands-gereformeerde theologiestudenten. Wat zag ik daar aanvankelijk tegenop!

De Jong beheerste het Hebreeuws van de Bijbel alsof het zijn moedertaal was, had oog voor de kleinste nuances in de tekst en kon die theologisch te gelde maken. Fascinerend om naar te luisteren, omdat het evangelie op een verfrissende manier naar je toe kwam. Hij vertoonde het beeld van 'de schriftgeleerde die leerling in het Koninkrijk van de hemel is geworden' en steeds weer 'nieuwe en oude dingen' uit de schatkamers van de Schrift tevoorschijn haalde (Matteüs 13 vers 52).

Als studenten waren wij natuurlijk vooral benieuwd naar zijn feedback op onze preken. Op de vorm had hij meestal weinig commentaar. Daar deed hij laconiek over: 'Als er maar een kop en een staart aan zit.' Want het belangrijkste was dat de Bijbel echt openging in onze preken en dat Christus verkondigd werd.

Op het moment dat het overlijdensbericht van Henk de Jong mij bereikte las ik net een woord uit het lied van Debora in Rechters 5: 'overstem met je verhalen het geklets bij de bronnen en laat ieder bij het drenken zingen van de HEER die overwon' (vers 11a). De vertalingen van dit vers lopen sterk uiteen, want de Hebreeuwse zinsbouw is hier moeilijk te volgen. Maar bij de weergave van de NBV21 dacht ik wel gelijk: dit is wat Henk ons heeft willen leren: geen geklets bij de bronnen, maar de verhalen uit de Schrift zo vertellen dat mensen onder de indruk komen van Gods verlossingswerk en daarvan willen zingen.

In mijn herinnering bleef Henk de Jong zelf redelijk laconiek als hij kerkelijke kritiek te verduren kreeg.

Omdat zijn ontzag voor de Schrift en liefde voor Christus in alles doorklonk, konden we het als studenten soms moeilijk verteren als 'onze' De Jong onder vuur lag van vrijgemaakt-gereformeerde scherpslippers of van kerkelijke vergaderingen.

Zeker, hij kon zich soms prikkelend uiten en schroomde niet om zijn gehoor tegen de haren in te strijken. Hij moest ook wel eens iets terugnemen. Maar hij verstond in elk

geval de vragen van zijn tijd die ons en veel christenen bezighielden. En hij ging de uitdaging aan om nieuwe begaanbare wegen te zoeken en daarin naast zoekende mensen te gaan staan.

In mijn herinnering bleef Henk de Jong zelf redelijk laconiek als hij kerkelijke kritiek te verduren kreeg. Het voorbeeld van de tram en de trolleybus is mij bij gebleven. De bovenleiding is voor beide dezelfde, maar op de grond is de trolleybus een stuk beweeglijker.

Hij gebruikte dit beeld om het verschil tussen vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerd kerkzijn te verduidelijken. Het was nog in de tijd dat beide kerkverbanden tegenover elkaar stonden. Van hereniging was nog geen sprake. Daar voelde De Jong zelf eerst ook weinig voor, omdat die beweeglijkheid op de grond voor hem onopgeefbaar was.

Die beweeglijkheid had hij niet alleen in het kerkelijke nodig, maar ook in zijn manier van theologiseren. Hij was op de hoogte van ontwikkelingen in de bijbelwetenschap, maar voelde er weinig voor om boeken met voetnoten te schrijven waarin hij zich moest houden tot wat anderen geschreven hadden. Hij voelde zich dan als David die het harnas van Saul kreeg aangemeten. Daarin kon hij zich niet bewegen. Hij liet zijn boeken liever uit zijn preken geboren worden, ook om theologie en gemeente zo dicht mogelijk bij elkaar te houden.

De kerkelijke hereniging komt er nu toch, ik ben er blij mee en De Jong zelf kon er uiteindelijk ook wel vrede mee hebben. In zijn eredoctoraat van de Theologische Universiteit Kampen had hij erkenning gekregen voor zijn werk. Bovendien was het tram-model ook binnen de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt niet houdbaar gebleken.

Maar meer dan de vorm hield hem tot in onze laatste ontmoeting de vraag bezig of de Bijbel nog echt gelezen werd. Daar had hij zorg over, want waar de Bijbel opengaat komt Christus naar je toe. Een onvergetelijke schriftgeleerde en ware leerling in het Koninkrijk is van ons heengegaan. Zijn nagedachtenis zij tot zegen.

- ▶ Jaap Dekker is bijzonder hoogleraar 'Bijbelonderzoek en christelijke identiteit' op de Henk de Jong-leerstoel. Hij schrijft dit artikel als lid van de gezamenlijke onderzoeksgroep BEST (Biblical Exegesis and Systematic Theology) van de Theologische Universiteiten in Apeldoorn en Kampen|Utrecht.

Dit is een opiniebijdrage. De mening van de auteur is niet per se het standpunt van de redactie. Wilt u reageren? Stuur dan een brief (maximaal 200 woorden) naar opinie@nd.nl

 Mail de redactie